

Sygn. akt I ACa 757/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer (spr.)
Sędziowie:	SSA Robert Jurga SSA Hanna Nowicka de Poraj
Protokolant:	st. sekr. sądowy Paulina Klaja

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1)

przeciwko Ł. K.

o rozwód

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 24 kwietnia 2018 r. sygn. akt I C 1086/17

1. **oddala apelację.**

SSA Robert Jurga SSA Jan Kremer SSA Hanna Nowicka de Poraj

I ACa 757/18

UZASADNIENIE

Powódka K. K. (1) w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu wniosła o rozwiązanie małżeństwa z pozwanym Ł. K. przez rozwód bez orzekania o winie, powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi stron obydwójgu rodzicom z ustaleniem przy powódce miejsca pobytu dzieci, zasądzenia od pozwanego na rzecz małoletnich dzieci tytułem alimentów kwoty po 700 zł miesięcznie na rzecz każdego z ich płatnych do 15 dnia każdego kolejnego miesiąca, nie orzekania o utrzymywaniu kontaktów pozwanego z małoletnimi dziećmi oraz wniosła o uregulowanie sposobu korzystania ze wspólnego domu mieszkalnego stron położonego w Ż. w ten sposób, aby do wyłącznego korzystania dla pozwanego przypadł pokój na drugiej kondygnacji budynku od strony północnej, zaś do wyłącznego

korzystania dla powódki przypadły dwa pokoje na drugiej kondygnacji i pomieszczenia salonu, ze współużywalnością dla obu stron z pomieszczeń łazienki, kuchni, jadalni na parterze i klatki schodowej.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że rozkład pożycia ma charakter trwały i zupełny i datuje się od wielu miesięcy. Strony po ślubie mieszkały razem, wychowując wspólnie dwoje małoletnich dzieci. W małżeństwie szybko zaczęły się nieporozumienia wynikające z odmiennych charakterów, chorobliwej zazdrości pozwanego i nadużywania przez pozwanego alkoholu oraz zmuszania powódki do pożycia fizycznego. Pozwany miał sprawę karną za znęcanie, była założona niebieska karta, pozwany był zatrzymywany przez policję, która przyjeżdżała na interwencję do domu stron. Pozwany miał dozór kuratora, także władza rodzicielska pozwanego została ograniczona poprzez nadzór kuratora sądowego. Powódka składała już pozew rozwodowy, ale na prośbę pozwanego pozew wycofała, dając pozwanemu kolejną szansę. Pozwany nie zmienił swojego zachowania względem powódki. Powódka wskazała, że aktualnie nie kocha pozwanego i nie dostrzega jakiegokolwiek możliwości pogodzenia się z pozwanym.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc, że widzi możliwość pogodzenia się z żoną. Pozwany zaprzeczył, aby był chorobliwie zazdrosny o powódkę, podał, że nie ma problemu z alkoholem, pije tylko piwo i jeden raz 5 lat temu był zabrany do izby wytrzeźwień. Pozwany przyznał, że 4 lata temu uderzył żonę, miał sprawę karną, dostał wyrok jednego roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata i dozór kuratora. Opieka kuratora skończyła się w październiku 2017 r. Pozwany podniósł, że to powódka w sierpniu 2017 r. wszczęła awanturę o zepsuty samochód, rzuciła w niego kosmetyczką i rozcięła mu łuk brwiowy. Ostatecznie na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2018 r. pozwany wyraził zgodę na rozwód bez orzekania o winie, zgodził się na żądania powódki w zakresie władzy rodzicielskiej, nie orzekania o kontaktach pozwanego z małoletnimi dziećmi, na wskazany przez powódkę sposób uregulowania korzystania ze wspólnego domu stron, natomiast w zakresie żądania alimentów to wyraził zgodę na zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletnich dzieci tytułem alimentów kwoty po 500 zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu orzekł rozwód małżeństwa stron bez orzekania o winie, uregulował sytuację dwojga dzieci stron w tym zasądził od pozwanego na rzecz K. alimenty w kwocie po 600zł miesięcznie, a na rzecz N. po 500zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy ustalił, że strony powódka K. K. (1) i pozwany Ł. K. zawarły związek małżeński w dniu 4 sierpnia 2001 r. Ze związku stronom urodziło się dwoje dzieci: syn K. K. (2) ur. (...) i córka N. K. ur. (...)

Strony po ślubie zamieszkały w domu rodzinnym powódki w Ż., powódka otrzymała od ojca działkę pod budowę i strony po ślubie rozpoczęły budowę domu. Powódka pracowała zawodowo do czasu zajścia w ciążę z pierwszym dzieckiem, po urodzeniu dzieci miała przerwę do 2007 r. kiedy podjęła pracę w (...) jako pracownik fizyczny. Pozwany pracował przy sprzedaży kostki brukowej jako kierowca operator. Strony w 2005 r. wprowadziły się do wspólnego domu. Stopniowo relacje małżeńskie zaczęły się psuć za sprawą pozwanego, który awanturował się, zdarzało się, że używał przemocy fizycznej względem powódki, wulgaryzmów takie zachowania miały miejsce w obecności dzieci, wobec pozwanego została wszczęta procedura niebieskiej karty. Z tego powodu Sąd Rejonowy w N. postanowieniem z 13 maja 2010 r. w sprawie (...) ograniczył władzę rodzicielską pozwanego nad małoletnimi dziećmi stron poprzez poddanie wykonywania tej władzy stałemu nadzorowi kuratora. Nadzór ten pełni kurator zawodowy.

W dniu 1 maja 2014 r. powódka została pobita przez pozwanego, a 2 maja 2014 r. Prokurator Rejonowy w N. wydał postanowienie w sprawie (...) o zastosowaniu wobec pozwanego środków zapobiegawczych w postaci zbliżania się do pokrzywdzonej K. K. (1) i kontaktowania się z nią oraz nakaz opuszczenia przez pozwanego lokalu mieszkalnego mieszczącego się w (...) zajmowanego wspólnie z powódką na okres 3 miesięcy. Pozwany miał sprawę karną za znęcanie się nad powódką i wobec pozwanego zapadł wyrok karny skazujący go na karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 letni okres próby. Pozwany został oddany pod dozór kuratora, który był wykonywany do 17 października 2017 r.

W dniu 9 maja 2014 r. powódka złożyła do tut. Sądu pozew o rozwód, sprawa toczyła się pod sygn. (...) W sprawie tej powódka cofnęła pozew, bowiem strony pojednały się i postępowanie zostało umorzone. Po tej sprawie małżonkowie powrócili do wspólnego pożycia, atmosfera wychowawcza w rodzinie poprawiła się, kurator zawodowy z racji

nadzoru nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej pozwanego często monitorował sytuację rodzinną i wychowawczą, zauważalna była poprawa atmosfery rodzinnej, pozwany nie wszczynał awantur i nie nadużywał alkoholu, pracował i przekazywał środki na utrzymanie rodziny.

Sytuacja w małżeństwie stron i w rodzinie uległa pogorszeniu od sierpnia 2017 r. Ponownie pozwany powrócił do zachowań jakie miały miejsce poprzednio, awanturuje się, stosuje przemoc względem powódki, czego świadkami są małoletnie dzieci, które stają w obronie powódki, zwłaszcza syn stron. Relacje pomiędzy pozwanym a synem nie są dobre, dziecko w obronie matki chwytą za nóż, pozwany szarpie się z dzieckiem, kiedy ten staje w obronie matki. Pozwany pod wpływem alkoholu jest agresywny. W lutym 2018 r. powódka zgłosiła na policji sprawę o znęcanie się pozwanego nad nią, pozwanemu została założona niebieska karta.

Aktualnie strony zamieszkują we wspólnym domu, ale nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego, pożycie fizyczne ustało między stronami w sierpniu 2017 r., powódka boi się męża, w ub. roku w sierpniu poinformowała pozwanego, że ma partnera chcąc się zemścić na pozwanym. Pozwany zajmuje osobny pokój na II kondygnacji, mają tam swoje pokoje dzieci stron, powódka zajmuje salon na parterze, pozostałe pomieszczenia w domu stron zajmują strony wspólnie z dziećmi.

Powódka pracuje w firmie produkcyjno-handlowej (...) jako pracownik produkcji i zarabia 1 660 zł miesięcznie, pozwany pracuje w firmie : (...)jako kierowca i operator wózka widłowego z wynagrodzeniem 1 530 zł. Syn stron K. jest uczniem (...) klasy Gimnazjum w N. a córka stron N. jest uczennicą kl. (...) Szkoły Podstawowej w Ż.. Dzieci są zadbane, matka jest rodzicem wiodącym, zabezpiecza ich potrzeby, jest autorytetem dla dzieci, dzieci są silnie związane z matką i stają w jej obronie przed agresją pozwanego. Miesięczne koszty utrzymania dzieci kształtują się w granicach 800 zł na dziecko. Na wydatki te składają się: wyżywienie 400 zł, odzież 150-200 zł, środki czystości 50 zł, wydatki na szkołę 50 zł, rozrywka, sport, wypoczynek 100 zł, ew. leczenie 30 zł.

Powódka pobiera na dzieci świadczenie wychowawcze 500+. Strony ponoszą koszty utrzymania domu, pozwany opłaca prąd 100 zł, odpady kwartalnie 100 zł, internet 30 zł. Powódka opłaca abonament za telewizję i telefony komórkowe.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o powołane w stanie faktycznym dowody z dokumentów, których autentyczność i moc dowodowa nie była przez żadną ze stron kwestionowana, nie budziła też wątpliwości Sądu oraz w oparciu o zeznania stron.

Zeznania stron były zgodne w kwestii ustalenia, że rozkład pożycia między małżonkami ma charakter zupełny i trwały, obydwoje wskazywali, iż od sierpnia 2017 r. zostały zerwane wszelkie więzi małżeńskie, i ostatecznie żadne z nich nie widziało możliwości powrotu do wspólnego pożycia małżeńskiego.

Zeznania stron, zweryfikowane wywiadem środowiskowym kuratora posłużyły Sądowi do poczynienia ustaleń w kontekście aktualnej sytuacji wychowawczej małoletniego dzieci, a nadto karty czynności nadzoru kuratora nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej pozwanego dały sądowi materiał do oceny zasadności pozostawienia w dalszym ciągu nadzoru kuratora.

Sąd Okręgowy przedstawił w rozważaniach prawnych treść przepisu art. 56 k.r.o. i

kierując się przesłankami w nim zawartymi uznał, że w małżeństwie stron nastąpił trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego, zaistniały więc pozytywne przesłanki orzeczenia rozvodu, a zarazem nie zachodziły negatywne przesłanki orzeczenia rozvodu, co doprowadziło do jego orzeczenia bez orzekania o winie stron wobec ich zgodnego wniosku.

Sąd Apelacyjny wybiegając do zakresu apelacji ogranicza przedstawienie dalszych wywodów prawnych Sądu I instancji wyłącznie do tych które odnoszą się do alimentów.

Obowiązkiem towarzyszącym orzeczeniu rozvodu jest, zgodnie z treścią art. 58 § 1 k.r.o., rozstrzygnięcie w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków, o kontaktach oraz w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów jego utrzymania i wychowania.

Orzekając w przedmiocie obowiązku alimentacyjnego Sąd miał na uwadze, że w myśl art. 133 § 1 k.r.o., rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, przy czym zakres świadczeń alimentacyjnych wyznaczają usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego (art. 135 § 1 k.r.o.).

W orzecznictwie podkreśla się, że małoletnie dzieci mają w zasadzie prawo do utrzymania na takim poziomie, na jakim żyją ich rodzice, wobec tego stopa życiowa rodziców jest jednym z podstawowych czynników decydujących o należnych tym dzieciom alimentach. Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami.

Z zeznań powódki wynika, że miesięczne koszty utrzymania każdego małoletniego dziecka stron wynoszą ok. 800 zł miesięcznie. Z kolei pozwany podnosił, że jest to kwota 500 zł miesięcznie. Biorąc pod uwagę wiek dzieci i ich usprawiedliwione potrzeby zdaniem sądu rację ma powódka, że miesięczne koszty utrzymania każdego z dzieci stron to kwota ok. 800 zł. W sytuacji, gdy na powódce w większym stopniu ciąży obowiązek w postaci osobistych starań o wychowanie i utrzymanie dzieci to pozwany w wyższym stopniu niż powódka winien ponosić finansowe koszty utrzymania dzieci. W tej sytuacji sąd uznał, że skoro łączne miesięczne koszty utrzymania dwójki dzieci wynoszą 1 600 zł to pozwany winien ponieść łącznie koszty utrzymania dzieci w kwocie 1 100 zł miesięcznie, a pozostałą kwotę powódka, która także stosownie do powołanego przepisu ma obowiązek partycypować w kosztach utrzymania dzieci. Wobec faktu, że syn stron aktualnie liczy (...) lat, jego koszty utrzymania są nieco wyższe niż małoletniej N., stąd sąd zasądził od pozwanego tytułem alimentów na rzecz małoletniego syna K. kwoty po 600 zł miesięcznie, a na rzecz córki N. kwoty po 500 zł miesięcznie, uznając, że alimenty w tej wysokości zaspokoją usprawiedliwione potrzeby dzieci i uwzględnią możliwości zarobkowe pozwanego, oddalając w pozostałym zakresie żądanie powódki.

Obydwie strony były zwolnione od kosztów sądowych wobec czego koszty postępowania ponosi Skarb Państwa w oparciu o przepis art. 113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wyrok ten zaskarżył w części odnośnie wysokości alimentów apelacją pozwany wnosząc o obniżenie alimentów na rzecz syna do kwoty po 400zł miesięcznie a na rzecz córki po 300zł miesięcznie. Pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z dokumentów odnośnie spłaty kredytu i wysokości zarobków dla wykazania, że zasądzone alimenty przekraczają możliwości płatnicze pozwanego. Podkreślił, że pokrywa część kosztów utrzymania domu zajmowanego przez strony. Zwrócił uwagę, że koszty utrzymania określone dla każdego z dzieci na po 800zł i odniesione do wysokości alimentów nie uwzględniają pobierania przez powódkę świadczenia 500+ co łącznie daje powódce kwotę 2100zł na dzieci.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja pozwanego w ostatecznym rozrachunku okazała się nie uzasadniona. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i wywodu prawne Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny dostrzega to, że w dacie wydawania wyroku przez Sąd I instancji sytuacja pozwanego mogła wywoływać wątpliwości co do zakresu w jakim powinien być obciążony kosztami utrzymania dzieci, przy uwzględnieniu miejsca zamieszkania, zatrudnieniu i wysokości uzyskiwanych zarobków obu stron, do czego Sąd odnosi się poniżej.

Podkreślić należy, że wysokość kosztów utrzymania dzieci bez względu na sposób uzasadnienia ich wysokości odpowiada ich potrzebom. Syn stron liczył(...)lat co w oczywisty sposób generuje zwiększone wydatki związane z rozwojem, zmianą szkoły potrzebami sportowymi i kulturalnymi. Córka stron, choć młodsza o (...) lat, także dla

właściwego zaspokojenia potrzeb powinna otrzymywać zbliżony poziom świadczeń określonych na 800zł miesięcznie i do niego odnosi się Sąd Apelacyjny.

W sprawie problemem nie było ustalenie wysokości kosztów utrzymania dzieci określonych zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego w rozsądnych a zarazem usprawiedliwionych granicach. Problem dotyczył oceny możliwości majątkowych i zarobkowych rodziców a w szczególności pozwanego. Powódka pracuje w dużym przedsiębiorstwie i ma ograniczone możliwości zmiany pracy na lepiej płatną między innymi w związku z opieką nad dziećmi. Pozwany osiągał zarobki wynikające z części kwalifikacji i formalnie nie można kwestionować tego poziomu. Jednak w sytuacji rozwodu, zasadnym było rozważenie czy pozwany, przy uwzględnieniu sytuacji na rynku pracy, wieku pozwanego, jego kwalifikacji nie uzasadniają one przyjęcia za usprawiedliwioną kwoty alimentów w wysokości określonej przez Sąd I instancji. Sąd przy określaniu wysokości alimentów uwzględnia możliwości majątkowe i zarobkowe osoby zobowiązanej. Mając na uwadze te przesłanki Sąd II instancji doszedł do przekonania, że pozwany może uzyskiwać wyższe dochody pozwalające na pogodzenie uiszczania alimentów z kosztami własnego utrzymania. Oświadczenie pozwanego na rozprawie apelacyjnej dotyczące zmiany zatrudnienia potwierdza to rozumowanie iż pozwany posiada możliwości uzyskiwania wyższych dochodów niż deklarowane przed Sądem I instancji. Innymi słowy, że ma wyższe od realizowanych wcześniej możliwości zarobkowe. Sąd Apelacyjny na marginesie zauważa, że roczna różnica w sumie alimentów zasądzonych a zaskarżonych wynosiła rocznie kwotę 4800zł , a więc kwotę możliwą do zarobienia dodatkowo w ciągu roku a rzeczą każdego z rodziców jest dążenie do zapewnienia dzieciom jak najlepszych warunków bieżącej egzystencji, w granicach realnie posiadanych możliwości.

W tym stanie rzeczy przy przedstawionych argumentach apelacja pozwanego uległa oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c., a o kosztach postępowania za II instancję w sytuacji procesowej stron i przy braku wniosków nie orzekano.

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Jan Kremer SSA Robert Jurga